

گزارشی از چانه‌زنی‌های دیپلماتیک در برنامه جامع اقدام مشترک

پاندول برجام

شرق: اخیرا بازی با الفاظ درباره مذاکرات هسته‌ای و احیای برجام در میان طرفین بسیار مشهود است. همان‌طور که تهران بازی الفاظ دیپلماتیک خود را برای برون‌رفت از بحران کنون در دستور کار دارد، واشنگتن هم رویکرد مشابهی در پیش گرفته است.

واشنگتن و بازی با مرگ و زندگی برجام

در این خصوص آنتونی بلینکن، وزیر امور خارجه ایالات متحده آمریکا در تماس تلفنی با ایلی کوهن، همتای اسرائیلی خود مواضع جو بایدن درباره مرگ برجام را تأیید می‌کند. کوهن که کارش را در کابینه تانیاهاو آغاز کرده است، روز دوشنبه برای نخستین بار با همتای آمریکایی خود به گفت‌وگو پرداخت. به ادعای اسرائیل هیوم در جریان این گفت‌وگو میان سکان‌داران سیاست خارجی واشنگتن و تل‌آویو، دو نفر به این نتیجه رسیده‌اند که دولت بایدن باور دارد که توافق ۲۰۱۵ موسوم به برجام قابل‌احیا نیست، نشریه مذکور در ادامه مدعی شد که این نگاه بازتاب اظهارات افشاشده بایدن در ماه نوامبر بود که به فعالان گفت توافق (برجام) مرده است.

آن‌گونه که هیوم می‌گوید، بلینکن در این تماس افزود که دولت آمریکا احتمالا به دنبال آن است تا برای افزایش تحریم‌ها علیه ایران، اتحادیه اروپا را با خود هم‌صد کند. در مقابل گفته‌های بلینکن درباره مرگ برجام، ند پرایس در سایه بازی با کلمات، مرگ برجام را طور دیگری تعبیر می‌کند. سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا در اولین نشست خبری سال میلادی جدید که به سؤالات خبرنگاران درباره موضوعات مرتبط به ایران پاسخ داد، به نحوی گزاره «برجام مرده است» را رد کرد. ند پرایس طی نشست مذکور در پاسخ به این سؤال که با توجه به روی‌کارآمدن کابینه جدید اسرائیل و قصد تانیاهاو برای ممانعت از احیای توافق هسته‌ای، آیا دولت بایدن نیز با توجه به تحولات اخیر و اظهاراتی که از سوی مقامات آمریکایی درباره سرنوشت برجام (مرگ توافق) مطرح شده است، تا حدی در این زمینه همسو با نظر مقامات اسرائیل نیست، بیان کرد: «ما همیشه بحث‌های متمرکز و مداومی درباره ایران، از جمله برنامه هسته‌ای آن با اسرائیل داریم. هیچ کسی به اندازه رئیس‌جمهور بایدن حامی امنیت اسرائیل نیست و تعهد ما نسبت به امنیت اسرائیل تزلزل‌ناپذیر است». او با تلاش برای مقصر جلوه‌دادن ایران در بی‌نتیجه‌ماندن مذاکرات احیای توافق هسته‌ای، با اشاره به اظهارات مقامات آمریکایی درباره مرگ برجام، سعی کرد با عبارات جدید این ادعای بایدن و بلینکن را توجیه کند. پرایس برای این توجیه خود بیان داشت: «منظور ما این بوده است که ایران فرصت بازگشتی سریع به پایبندی دو جانبه به برجام را از بین برده است. آنها (تهران) اخیرا در ماه سپتامبر، وقتی به توافقی نهایی‌شده پشت کردند، این کار را انجام دادند. از آن موقع به بعد، برجام در دستور کار نبوده است». پرایس افزود: «با وجود اینکه برجام ماه‌ها در دستور کار نبوده است، آنچه هنوز واقعا پابرجاست، تعهد مطلق رئیس‌جمهور بایدن نسبت به این است که ایران هیچ‌گاه به یک سلاح هسته‌ای دست پیدا نکند. ما همچنان بر این باوریم که دیپلماسی بهترین راه رسیدن به این هدف است اما همیشه گفته‌ایم که قصد نداریم گزینه‌ها را حذف کنیم و درباره تمامی گزینه‌ها با شرکایمان، از جمله اسرائیل، صحبت می‌کنیم».

مرغ جلیلی یک پادارد

یاوجود آنکه ند پرایس با این سخنان خود سعی کرد اساسا موضوع مرگ توافق هسته‌ای را طور دیگری تبیین کند اما باید به این نکته مهم اشاره کرد که اظهارات سخنگوی وزارت امور خارجه ایالات متحده آمریکا دربردارنده موضعی حائز اهمیت است؛ موضعی که به ما می‌گوید اگرچه بستر برای ازسرگیری مذاکرات و توافق وجود ندارد اما هیچ کدام از طرفین برجامی، حتی ایالات متحده آمریکا هم حاضر به اعلام رسمی مرگ برجام و پذیرش مسئولیت و تبعات بعدی آن نیستند. این نکته‌ای بود که «شرق» بارها در گزارش‌های خود به آن اشاره کرده است. از این منظر با آغاز ناآرامی‌ها، وضعیت مذاکرات بین «عدم ازسرگیری گفت‌وگوهای هسته‌ای و عدم مرگ برجام» در تعلیق است. البته ناگفته پیداست که با توجه به بحران‌های متعدد داخلی در ایران تداوم این روند تعلیقی و فرسایشی‌شدن دیپلماسی هسته‌ای بیش از همه به تهران آسیب می‌زند.

به همین دلیل علاوه بر سفر اخیر حسین امیرعبداللّه‌یان به عمان برای میانجیگری مسقط با هدف آغاز مذاکرات هسته‌ای، دوشنبه هفته جاری، هم علی باقری‌کنی، معاون سیاسی وزارت امور خارجه و مذاکره‌کننده ارشد و هم ناصر کنعانی، سخنگوی دستگاه سیاست خارجی سعی کردند به نحوی فضا را برای

از مرگ و زندگی برجام، شاهد یک دوگانگی پررنگ در موضوع مذاکرات در داخل کشور نیز هستیم. به موازات تلاش‌های دستگاه سیاسی خارجی برای آغاز گفت‌وگوها، انعطاف در مواضع تیم مذاکره‌کننده و حتی عقبگرد طیف تندروی مخالف برجام در مجلس یازدهم، کماکان مرغ سعید جلیلی یک پا دارد. این عضو شورای عالی امنیت ملی روز دوشنبه در جمع استادان دانشگاه یزد در تداوم مخالفت خود با مذاکرات عنوان داشت: «در دورانی که بنده به این مذاکرات اعزام می‌شدم، بارها کفتم که نتیجه چندانسی از این مذاکرات حاصل نمی‌شود؛ توافقی که حاصل شد، ایرادهای بسیار فراوانی داشت، نظیر بند ۳۷ برجام که باورنکردنی است». جلیلی ادامه داد: «آژانس هسته‌ای پس از برجام و توقف بسیاری از فعالیت‌ها ۱۵ بار اعلام کرد که ایران به وظایف خود عمل کرده است، اما طرف آمریکایی از این توافق خارج شد و هیچ چیزی حاصل نشد». این عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام افزود: «پس از برجام و پیش از خروج آمریکا هم سرمایه زیادی جذب نشد، بر این اساس بود که رهبری در ابتدای دولت فرمودند برنامه‌ریزی خود را متوقف بر مذاکرات برجام نکنند».

تردیدها درباره یک سفر معنادار

به موازات فضای تعلیقی در مذاکرات و مسائل سیاست خارجی کشور، سخنگوی ریاست‌جمهوری ترکیه خبر داد که رئیس‌جمهور ایران، طی هفته‌های آتی به این کشور (ترکیه) سفر می‌کند. به گزارش خبرگزاری آنا، ابراهیم کالین در مصاحبه‌ای با شبکه تلویزیون «NTV»، در مورد زمان سفر ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهوری ایران به ترکیه، گفت: «تاریخ آن هنوز مشخص نیست، اما ظرف هفته‌های آتی این سفر صورت خواهد گرفت». در این رابطه کارشناسان و تحلیلگران معتقدند سفر پیش‌روی رئیسی به ترکیه از ابعاد مختلف دارای اهمیت است. به‌خصوص آنکه اخیرا وزرای دفاع سه کشور روسیه، ترکیه و سوریه نشست‌ی را در مسکو بدون حضور ایران برای ترسیم آینده سوریه برگزار کردند و به موازات آن الهام علی‌اف، رئیس‌جمهور آذربایجان هم مدام در سخنان خود از تلاش باکو برای ایجاد کریدور موهوم زنگه‌زور خبر می‌دهد و حتی دست به تهدید تهران و ایروان هم زده است. بنابراین حضور رئیس‌جمهور ایران در ترکیه علاوه بر مشخص‌شدن نقش ایران در سوریه و کنترل باکو از طریق برادر بزرگ‌تر یعنی آنکارا، می‌تواند بسترهایی را برای برون‌رفت ایران از انزوای دیپلماتیک منطقه‌ای ایجاد کند.

با این وجود در متمرکزکردن این سفر احتمالی هم تردیدهای جدی وجود دارد. به‌رحال تهران در شرایط خاص دیپلماتیک قرار دارد. بلاتکلیفی مذاکرات هسته‌ای، تداوم و تشدید تحریم‌ها، اوج‌گیری فشارها، پررنگ‌ترشدن فضای ضدایرانی، تلاش برای اجماع‌سازی در جهت انزوای تهران، نقش ایران را هم در منطقه و هم در مناسبات جهانی کم‌رنگ کرده است. به تبع این نکته توان چانه‌زنی لازم برای اثرگذاری در حوزه سیاست خارجی وجود ندارد. از این رو به نظر می‌رسد تحولات سوریه و ترسیم آینده این کشور بدون ایران و باتلاق جنگ اوکراین، در عمل با نقش‌آفرینی پوتین و اردوغان پی گرفته خواهد شد. در آن سو برخی هم به برنامه‌ریزی مشترک پاریس و ریاض برای ریل‌گذاری سیاسی در لبنان و تلاش برای کاهش نفوذ ایران در این کشور هم اشاره دارند.

The Longines Legend Diver Watch

Elegance is an attitude

لونجین
LONGINES

SARMAN CO.

1832 Dr. Shariati Ave. Next to Pol-E-Roomi Tehran IRAN

Tel.: +98 21 226.137.52